

Loting als direct democratisch systeem voor de aanduiding van een echte volksvertegenwoordiging, ook volksjury genoemd

---

Het systeem van loting is gebaseerd op het statistisch gegeven dat een, op wetenschappelijke basis uitgevoerde steekproef, een realistisch beeld geeft van de ganse bevolking. Daaruit vloeit voort dat beslissingen genomen door deze groep representatief zijn voor de ganse bevolking.

Als “vertegenwoordiging” van de Natie is een gelote volksvertegenwoordiging (“democratisch” systeem) eerlijker en geloofwaardiger en dus meer aanvaardbaar dan een verkozen volksvertegenwoordiging (“aristocratisch” systeem) (*9 blz 23 en volgende). De verkozen volksvertegenwoordiging is daarenboven in de laatste decennia, door de machtsgreep van de politieke partijen, geëvolueerd naar een participatie. (*10)

Een (politiek) systeem met loting bevat verschillende methoden die met de nodige deskundigheid ingezet kunnen worden. Gezien de complexiteit van het loting systeem, en de noodzaak om de geloofwaardigheid niet in het gedrang te brengen, is bij experimenten een hoge kwaliteitsstandaard essentieel en is wetenschappelijke begeleiding en evaluatie noodzakelijk (*9 blz 82). Om desillusie en frustratie te vermijden is het aangewezen om voorafgaand aan de experimenten een contract op te stellen over het eventueel gebruik en gevolg van de resultaten (*9 blz 51). Een dergelijk contract zal zelden afdwingbaar blijken maar het geeft alleszins aanleiding tot voorafgaande bespreking.

Naargelang het doel en de middelen zal dan de methode bepaald worden.

De voornaamste methodes (*1):

- Steekproef op basis van vrijwillige reactie (voluntary respons sampling)
- Steekproef op basis van gemakkelijke bereikbaarheid (op goed geluk af; in het wilde weg) (accessibility sampling, convenience sampling)
- Steekproef op basis van quota (quota sampling, judgment sampling)
- EAS Enkelvoudige aselechte steekproef (SRS simple random sampling)
- Gestratificeerde steekproef (Stratified random sampling)
- Geclusterde steekproef (Cluster sampling)
- Systematische steekproef (Systematic sampling)
- Getrapte steekproef (multi-stage sampling)

Voor de praktische toepassing is een doorgedreven gespecialiseerde kennis nodig, zo is het bv niet aangewezen om de “gestratificeerde steekproef” (Stratified random sampling) te gebruiken als de gelote groep later verdeeld wordt in subgroepen.

Ook kunnen bepaalde berekeningsmethoden gebruikt worden om specifieke doelstellingen te bereiken (bv het “Penrose systeem”) (*2), of een combinatie van verschillende steekproefmethodes.

Bij toepassing van een systeem waarbij iedereen aangesproken wordt om deel te nemen (bv EAS systeem), maar men mag weigeren en er dus in feite op het einde van het selectieproces een “vrijwillige” deelname is, is het belangrijk dat een onafhankelijke ploeg, die de procedure begeleidt, de personen die weigeren opzoekt en motiveert om toch deel te nemen (*9). De weigering op het einde van een dergelijke selectieprocedure heeft een aanvaardbaar effect op de representativiteit. (*12 blz 7-1)

De uitdaging is dat het gekozen systeem van vertegenwoordiging door loting zijn deugdelijkheid zal moeten aantonen en meer vertrouwen wekken dan het huidige systeem van “verkozen” vertegenwoordiging.

Ook moet er opgelet worden voor de valkuil van de zogenaamde “participatie” systemen, zoals die soms voorgesteld worden, en waar de (gelote) burger wel mag meedenken en meewerken met de

politici maar het zijn deze laatsten die het beslissingsrecht behouden. Als het dan “politiek” misloopt is de “burger participatie” de oorzaak en als de beslissing een politieke meevaller is dan is dat dank zij de politici, het zogenaamde “Cherry Picking” (*11). De burgers kunnen zich slecht verdedigen tegen dit misbruik daar zij niet in dezelfde mate dan politici toegang hebben tot de media.

Het pad naar democratie zal onvermijdelijk wel manipulatieve vormen van “participatie” bevatten die de evolutie naar democratie in diskrediet kunnen brengen. Aan ons om daar op te wijzen.

In zijn werk “What Sortition Can and Cannot Do” (*3) geeft Keith Sutherland een sprekend voorbeeld van het theoretisch “beste systeem” om die uitdaging aan te gaan.

Keith Sutherland gebruikt de vergelijking van een gelote volksvertegenwoordiging met een digitale foto.

“Alle pixels samen geven een goed beeld van de samenleving. Eén pixel echter (of een subgroep) is in geen enkel opzicht een beeld van deze samenleving. De deelnemers kunnen dus niet individueel het woord nemen of in debat gaan. Zij kunnen enkel luisteren, vragen formuleren en stemmen. De uitgelote burgers zijn verplicht om aan de volksvertegenwoordiging deel te nemen.”

In vergelijking met deze “optimale” toepassing zal een haalbaar systeem ontwikkeld moeten worden. Zo zal voor een langer mandaat, bv een volledige legislatuur met elk jaar een gedeeltelijke vervanging, (*4) de verplichte deelname redelijkerwijs niet haalbaar zijn. Daardoor zal er een, wellicht aanvaardbare, afwijking van het optimale resultaat ontstaan.

Een heel ander gebruik van de gelote vertegenwoordiging is het opdelen in gelote subgroepen om onderling te discussiëren en voorstellen en vragen te formuleren. (*12 *13 deliberative poll – J.S. Fishkin 1991 – 1997) De begeleiding van een dergelijke toepassing zal intenser moeten zijn daar de individuele eigenschappen van de deelnemers in de subgroepen kunnen overheersen. De opdeling in subgroepen en de deliberatieve werking is in tegenspraak met het principe van de selectie door loting, omdat elke individu of subgroep geen beeld meer is van de hele samenleving (*3). Bij deze toepassing is dan ook de onafhankelijkheid en professionaliteit van de begeleiding, de te horen experts en panels, van cruciaal belang. De gelote vertegenwoordiging zal, op het einde van haar “deliberatie”, terug in haar geheel haar stem uitbrengen bij geheime stemming. (*12 blz 10)

Een andere uitdaging is om de intrinsiek “betere eigenschappen” van het lotingssysteem tegenover de verkozen afvaardiging te bewaren. (*9 blz 23 voor en tegen argumenten) Ook de keuze van de benaming is belangrijk, bv “volksjury” in plaats van “volksvertegenwoordiging” omdat de (volks)Jury nog als een betrouwbare instelling beschouwd wordt. (*9)

We kunnen redelijkerwijs veronderstellen dat de invloeden van machtige belangen die vandaag ons politiek systeem beheersen niet zullen verdwijnen als een systeem van volksvertegenwoordiging door loting wordt ingevoerd. We kunnen dus verwachten dat deze invloeden zich zullen heroriënteren om hun greep op de besluitvorming te handhaven.

De zwakke punten zijn dan de administratie die de gelote volksvertegenwoordiging onvermijdelijk moet bijstaan, de organisatie van de begeleiding en de begeleiders van het proces, de experts die gehoord worden en de keuze ervan, de inzet van de massamedia, de invloed van de verkozen (beroeps) politici waar toch op een of andere wijze mee moet samengewerkt of onderhandeld worden, enz..

Terrill Bouricius stelt voor (Journal of Public Deliberation V9 Issue 1 – Multi Body Sortition blz 7, blz 10 - 3.1) (*5) om zijn systeem van “Multi Body Sortition” zo mogelijk (gedeeltelijk) in te passen in bestaande structuren.

Zo kan bv in een tweekamerstelsel de Kamer van verkozen vertegenwoordiging zijn rol blijven vervullen van ontwerper van de wetgeving.

We bespreken twee voorstellen:

Voorstel 1 -

Voor elk wetsvoorstel dat door de verkozen volksvertegenwoordiging goedgekeurd is kan een door loting samengestelde volksjury bijeen geroepen worden (Review Panel) dat het wetsvoorstel bespreekt en voor en tegen beoordeeld en samenvat (naar het voorbeeld van de Oregon CIR) (*6).

Vervolgens kan een volksjury ("Policy Jury"), met "verplichte deelname" bij oproeping (onder het normale voorbehoud), opgeroepen worden.

Als de eis voor het betrouwbaarheidsniveau bv 95% is dan is deze groep bv samengesteld uit 384 personen (EAS). Zij horen de experten en formuleren vragen. Zij beslissen bij geheime stemming en gewone meerderheid over de voorgestelde wetgeving.

Uiteraard kunnen aan de uit te loten kandidaten voorwaarden opgelegd worden zoals bv kiesgerechtigd zijn, geen verkozen mandaat vervullen op het ogenblik van de uitloting, niet voorkomen op kandidatenlijsten van verkiezingen tot vijf jaar na het geloot mandaat, ... De prestatie en onkosten zijn vergoed.

Ook kunnen de door TB voorgestelde begeleidende gelote raden (Rules Council, Oversight Council) ingericht worden.

De huidige regeling voor petitie en verzoekschriften bij de verkozen volksvertegenwoordiging is onvoldoende om de mogelijkheden en expertises van de burgers zo volledig mogelijk te kunnen benutten. Het "Review Panel" zou dan bv ook burgers kunnen horen, naast de experten en betrokken politici, die bij petitie een voldoende maatschappelijk draagvlak hebben aangetoond ("Intrest Panels").

Deze gelote kamer van Volksvertegenwoordiging zou op deze wijze een veto recht hebben op de wetsvoorstellen van de verkozen kamer. Naar analogie van het Zwitsers systeem (*7) zou een derde afwijzing van eenzelfde wetsvoorstel of uitvoeringsbesluit (met amenderingen na elke afwijzing) aanleiding zijn tot een procedure om tot een definitieve oplossing te komen, bv een "obligatoir bindend referendum" of een definitieve afwijzing.

Dit veto recht van de gelote kamer zou in verdere stappen uitgebreid kunnen worden naar beslissingen van de verkozen kamer over bv de uitvoeringsbesluiten, de goedkeuring van de begroting, de goedkeuring van internationale verdragen, bevoegdheidsoverdrachten naar supranationale instanties of uitzonderingsrechtbanken, de inzet van gewapende strijdkrachten in het buitenland, ...

Dit systeem kan ook op lokaal vlak ingezet worden om zo de praktische werking te kunnen evalueren.

Een eerste stap kan zijn om te onderzoeken welke wetgeving aangepast moet worden om dit voorstel, eventueel gedeeltelijk, in praktijk te brengen.

Voorstel 2 –

Als overgangsregeling bepaald de burger zelf de macht die hij wil toekennen aan de gelote kamer van volksvertegenwoordigers.

Bij de verkiezingen kan de burger, naast zijn stem voor een kandidaat of partij, ook zijn stem uitbrengen ten voordele van de volksjury.

Dit bepaald de waarde van de "stem" van de volksjury.

Het aantal "stemmen" van de volksjury is maximaal gelijk aan dit van de de verkozen kamer en minimaal drie. Dit aantal stemmen (stemwaarde) van de volksjury wordt evenredig toegekend in verhouding van het aantal behaalde stemmen ten opzichte van de verkozen kamer.

Bv als de Volksjury evenveel stemmen behaalt dan het totaal van de verkozen kamer dan is het maximum van 120 stemmen toegekend. Is dit slechts de helft dan heeft de volksjury 60 stemmen (50% van 120).

Dit betekent niet dat de volksjury ook uit 120 personen bestaat. Omwille van de toegestane foutmarge en de gewenste rotatie houden we ons bv aan de 384 leden van de Jury. Elk jurylid krijgt dus de maximale stemwaarde van $120 : 384 = 0.3125$

De stemwaarde van een lid van de volksjury is vervolgens evenredig met het aantal behaalde stemmen ten opzichte van de verkozen kamer. Is dat aantal behaalde stemmen 50% dan is de stemwaarde in ons voorbeeld 50% van 0.3125 is 0.15625

De beide kamers stemmen achtereenvolgens over de ingediende wetsvoorstellen indien het wetsvoorstel van voldoende maatschappelijk belang geacht wordt door de Agenda Jury. De volksjury stemt geheim.

De stemmen van beide kamers samen bepalen of het wetsvoorstel aanvaard of verworpen is. Bij aanvaarding worden er binnen de 6 maand uitvoeringsbesluiten voorgelegd aan beide kamers. Indien de verkozen kamer deze termijn niet respecteert wordt zij automatisch ontbonden en worden nieuwe verkiezingen uitgeschreven binnen de 6 maand na de ontbinding. In dit geval ontvangen de verkozen en niet herverkozen mandatarissen geen ontslagvergoeding (ontslag wegens zware fout).

De Agenda Jury is samengesteld uit een gestratificeerde steekproef van kandidaten die zich vrijwillig gemeld hebben. Dit zal uiteraard aanleiding geven tot een bepaalde groep van mensen. De gestratificeerde loting uit deze groep moet vermijden dat bepaalde belangengroepen oververtegenwoordigd worden. Deze groep is bv ook maximaal 384 leden. De uitgelote leden blijven beschikbaar voor uitloting in de andere jury groepen. De uitgelote "agenda" groep is een maand beschikbaar (niet in de verlofperiode) om het maatschappelijk belang van een ingediend wetsvoorstel te beoordelen binnen een bepaalde termijn (bv 14 dagen). Dit wil zeggen dat ze maximaal een maand en 14 dagen actief is.

De beoordeling kan bv telefonisch (met bv een "end to end auditable voting system E2E") : identificatie met rijksregisternummer en een code.

– voor Wetsvoorstel 3652 druk 1 voor wetsvoorstel 3653 druk 2 ..

– voorleggen aan volksjury druk 1, niet voorleggen druk 2, onbeslist druk 3

De kandidaten worden een week op voorhand ingelicht van hun deelname, die één maand duurt, en zij ontvangen een fiscaal vrijgestelde kostenvergoeding per beoordeeld wetsvoorstel (het kan dus ook dat er geen zijn, in dat geval blijven zij behoren tot de pool van beschikbare burgers voor latere uitloting, ook voor de Agenda jury).

De wetsvoorstellen worden aan de juryleden verzonden, desgevallend per e mail, en naar de belangengroepen die zich daarvoor opgegeven hebben. Deze laatste kunnen bespreking plaatsen en discussie fora openen op hun websites en publicaties. De juryleden ontvangen een lijst van deze belangengroepen.

In het geval er een belangengroep voldoende handtekeningen verzameld (aantonen maatschappelijk draagvlak, bv (50.000 voor België) dan plaatst de Agenda Jury het desbetreffende wetsvoorstel op de agenda van de volksjury.

De volksjury wordt samengesteld uit 384 personen (EAS systeem) en wordt enkel opgeroepen als er een wetsvoorstel voldoende gesteund wordt door de agenda Jury of een petitie. De volksjury stemt slechts over één wetsvoorstel na de experten en betrokken partijen gehoord te hebben. Zij voeren geen onderlinge discussies (*3). De volksjury is per uitloting dus slechts enkele dagen actief, hoogstens een week. Zij worden daarvoor betaald en onkosten vergoed.

Ook kunnen de door TB voorgestelde begeleidende gelote raden (Rules Council, Oversight Council) ingericht worden.

Praktisch voorbeeld :

De volksjury heeft bij de verkiezingen 50% van het aantal stemmen gekregen dat de kandidaten en partijen voor de verkozen volksvertegenwoordiging hebben behaald.

De Volksjury heeft dus 60 stemmen (50% van 120) met elk een gecorrigeerde waarde, in ons voorbeeld van 384 juryleden, van $0.3125 \times (60:120) = 0.15625$

- Een wetsvoorstel wordt door de verkozen kamer verworpen met 65 stemmen tegen en 30 stemmen voor.
- Het wetsvoorstel heeft voldoende steun bekomen van de Agenda Jury om door de Volksjury beoordeeld te worden en de uitslag is 23 tegen en 340 voor (21 onthouding).

Gecorrigeerd geeft dit :

$23 \times 0.15625 = 3,5937$ tegen

$340 \times 0.15625 = 53,125$ voor

Totaal verkozen volksvertegenwoordiging en Volksjury :

$65 + 3,6 = 68,6$ tegen

$30 + 53,125 = 83,125$ voor

Het wetsvoorstel wordt aanvaard en heeft kracht van wet.

In de literatuur zijn verschillende voorstellen uitgewerkt om in een tweekamerstelsel (zelfs op Europees niveau) een volksvertegenwoordigende kamer aan te stellen door loting. Wereldwijd zijn er ook reeds talloze experimenten met door loting aangeduide instellingen zodat ook rekening kan gehouden worden met de ervaringen en conclusies (*8, *9).

*1 https://www.uhasselt.be/documents/uhasselt@school/lesmateriaal/statistiek/Lesmateriaal/Steekproefmethoden_04.pdf Steekproefmethoden

*2 <https://arxiv.org/ftp/cond-mat/papers/0405/0405396.pdf> Penrose system

*3 <http://www.newdemocracy.com.au/docs/researchpapers/What%20Sortition%20Can%20Do%20PSA.pdf> Keith Sutherland

*4 in sommige voorstellen wordt de Senaat van een tweekamerstelsel samengesteld door loting waarbij om het jaar een derde van de volksvertegenwoordigers vervangen wordt. Een volledig mandaat zou in dit geval drie jaar duren.

*5 <http://www.publicdeliberation.net/cgi/viewcontent.cgi?article=1220&context=jpd> Terrill Bouricius – Multi Body Sortition

*6 <http://healthydemocracy.org/citizens-initiative-review/> Oregon CIR

*7 <https://www.youtube.com/watch?v=Uh8ZIMEYBLk> het tweekamerstelsel in Zwitserland

*8 www.participedia.net wetenschappelijke classificatie en bespreking van participatie en democratisering projecten

*9 <http://www.bmartin.cc/pubs/99rsip.pdf> Random selections in Politics - Lyn Carson and Brian Martin

*10 <https://www.standaardboekhandel.be/seo/nl/boeken/algemeen/9789028979727/dewachter-wilfried/de-trukendoos-van-de-belgische-participatie> Wilfried Dewachter, De trukendoos van de Belgische participatie.

*11 <https://www.psa.ac.uk/sites/default/files/conference/papers/2016/Explaining%20the%20fate%20of%20psa%20.pdf>

*12 <https://www.uvm.edu/~dguber/POLS234/articles/fishkin.pdf>

*13 <http://cdd.stanford.edu/>

Links :

<https://equalitybylot.wordpress.com/about/> blog van de Kleroterians

<http://blogimages.seniorennet.be/democratie/attach/128802.pdf> voelopige link naar de loting bibliotheek

<http://www.ethesis.net/volksvertegenwoordigers/volksvertegenwoordigers.htm#Hoofdstuk 3. De wetgevende functie van de Kamer>

Tabel 3.1. Aantal ingediende begrotingen, internationale akkoorden, wetsvoorstellen en -ontwerpen per legislatuurf 1101

soort	1958-1961		1961-1965		1965-1968	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
begrotingen uit de Senaat	35	4,83	51	4,32	30	5,38
begrotingen van de regering	64	8,83	76	6,44	42	7,53
internationale akkoorden van de regering	75	10,34	208	17,61	40	7,17
internationale akkoorden uit de Senaat	10	1,38	5	0,42	4	0,72
wetsontwerpen uit de Senaat	89	12,28	133	11,26	42	7,53
wetsontwerpen van de regering	126	17,38	208	17,61	89	15,95
wetsvoorstellen uit de Senaat	27	3,72	56	4,74	21	3,76
wetsvoorstellen van de Kamerleden	299	41,24	444	37,60	290	51,97
totaal	725		1181		558	

De wetsvoorstellen haalden een zeer laag goedkeuringscijfer. Het beste cijfer werd in 1961-1965 gehaald. Toen nam de Kamer een op vijf wetsvoorstellen aan. (voor het ogenblik zijn mij geen recente cijfers bekend over het aantal goedgekeurde wetsontwerpen per jaar.)

<https://www.checkmarket.com/market-research-resources/sample-size-calculator/>

Calculate representative sample size

Sample size		
Population size:	<input type="text" value="8000000"/>	How many people are in the group your sample represents? (The sample size does not change much for populations larger than 20,000.)
Margin of error:	<input type="text" value="5"/> %	This is the plus-or-minus figure usually reported in newspaper or television opinion poll results. For example, if you use a margin of error of 4% and 47% percent of your sample picks an answer, you can be "sure" that if you had asked the question to the entire population, between 43% (47-4) and 51% (47+4) would have picked that answer.
Confidence level:	<input type="text" value="95"/> %	This tells you how sure you can be of the error of margin. It is expressed as a percentage and represents how often the true percentage of the population who would pick an answer lies within the margin of error.
Required sample size:	385	Number of respondents needed

Population size	Confidence level = 95%			Confidence level = 99%		
	Margin of error			Margin of error		
	5%	2,5%	1%	5%	2,5%	1%
100	80	94	99	87	96	99
500	217	377	475	285	421	485
1.000	278	606	906	399	727	943
10.000	370	1.332	4.899	622	2.098	6.239
100.000	383	1.513	8.762	659	2.585	14.227
500.000	384	1.532	9.423	663	2.640	16.055
1.000.000	384	1.534	9.512	663	2.647	16.317

We kunnen enkel vaststellen dat de Atheners in het oude Griekenland met hun keuze van 500 personen voor de “Boule”, aangeduid door loting, een zeer grote statistische nauwkeurigheid konden bereiken. Vanaf een 380 personen is het maximum benodigd aantal voor de vooropgestelde nauwkeurigheid bereikt. Boven de 50.000 kiesgerechtigden stijgt het benodigde aantal voor een betrouwbare steekproef nog nauwelijks. Enkel het betrouwbaarheidsniveau neemt toe. Bij een steekproefgrootte van 600 personen is de 99% betrouwbaarheidsniveau bereikt.

Een ander criterium is zo veel mogelijk kiesgerechtigde burgers aan het politieke beslissingsproces te laten deelnemen zonder dat de maximum capaciteit voor rotatie overschreden wordt. De deelname aan een van de jury's hoeft niet altijd deelname voor andere jury taken uit te sluiten, integendeel. De praktijk zal moeten uitmaken of een jury van 600 tot de mogelijkheden behoort.

Voorstel 1 -

